

Copyright © 1995 [National Endowment for Democracy](#)
 and the Johns Hopkins University Press. All rights reserved.
Journal of Democracy 6.2 (1995) 11-19

လွတ်လပ်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှင့် လူသားတန်ဖိုး

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်

ဘလော့ခ်ဂါ အလင်းဆက် ဘာသာပြန်သည်

၁၉၉၄ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့ကနေ ၂၆ ရက်အထိ ကော်စတာ ရီကာနိုင်ငံ (Costa Rica) ဆန်ဟိုဆေးမြို့ တွင်ကျင်းပခဲ့သော ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဆိုင်ရာကမ္ဘာ့ကော်မရှင်၏ အစည်းအဝေးတွင် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် ၃ ခုကိုချမှတ်ခဲ့သည်။ တတိယမြောက်ပန်းတိုင်မှာ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ တွန်းအားသစ်တစ်ခုကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်သည် ငြိမ်းချမ်းရေး ယဉ်ကျေးမှု (the culture of peace) နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ယဉ်ကျေးမှု (the culture of development) တို့ဖြစ်သည်။ ကော်မရှင်အနေနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး ယဉ်ကျေးမှုကို နိုင်ငံတွင်းမှာသာမက နိုင်ငံတကာ စံချိန်ဖြင့် မြှင့်တင်လုပ်ဆောင် နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုပြင်ကော်မရှင် အနေနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး ယဉ်ကျေးမှု၊ ဒီမိုကရေစီယဉ်ကျေးမှု နှင့် လူ့အခွင့်အရေးယဉ်ကျေးမှုတို့သည် တခုနှင့်တခု ခွဲခြား၍မရကြောင်း တင်ပြနိုင်ခဲ့သည်။ သူတို့၏ ထိရောက်သော အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုသည် ဒီမိုကရေစီ နည်းကျ စီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် ယဉ်ကျေးမှုခြင်း အပြန်အလှန် ပဋိပက္ခ ဖြစ်မှု မှကာကွယ်ပေးခြင်းများတွင် အကျိုးရလဒ်ရှိမည်ဖြစ်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးပန်းတိုင် ဟာအမွန်မြတ်ဆုံး စံတစ်ခုဖြစ်သည်။ အဲဒီစံ ကိုမည်သည့် အစိုးရ၊ နိုင်ငံကမှ ဖက်ပြိုင်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ စစ်ဘီလူးတွေပင် ပြိုင်ဆိုင်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ထိုပြင် ငြိမ်းချမ်းရေး ယဉ်ကျေးမှု၊ ဒီမိုကရေစီယဉ်ကျေးမှု တို့ရဲ့နီးကပ်စွာ အချင်းချင်း အမှီသဟဲပြုနေမှု သဘောကိုလည်း မငြင်းဆန်နိုင်အောင်တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ပေမယ့် မသေချာမရေသော ကိစ္စတရပ်လည်း ရှိနေတုန်းပါဘဲ။ အစိုးရတွေက ငြိမ်းချမ်းရေး ယဉ်ကျေးမှုဟာ ဒီမိုကရေစီရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးတွေနဲ့ ခွဲခြားမရကြောင်း နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတွက် မရှိမဖြစ် ဆိုတဲ့အချက်ကို လက်ခံကျင့်သုံးဖို့ အလှမ်းဝေးနေတာကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ဖော်ဆောင်ရေးကို ငြင်းပယ်နိုင်ဖို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှင့် ယဉ်ကျေးမှုကို ဆင်ခြေ တစ်ခု (pretexts) လိုအသုံးချနေကြကို အထောက်အထား များစွာတွေ့နေရပါတယ်။ အများသိကြတဲ့အတိုင်း တချို့သော အစိုးရတွေဟာ ဒီမိုကရေစီဆိုတာ အနောက်တိုင်းရဲ့ အတွေးအခေါ် (Western concept) တစ်ခုသာဖြစ်ပြီး မိမိတို့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုရဲ့ ပင်ကိုယ်စံနှုန်း တန်ဖိုးတွေနဲ့ ခြားနားကြောင်း ဆင်ခြေပေးတာတွေရှိနေပါတယ်။ အဲဒါဟာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဟာ ဒီမိုကရေစီကဲ့သို့သော နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးတွေနဲ့ ပဋိပက္ခ ဖြစ်နိုင်ခြင်း၊ သာမညကို အဓိက နေရာပေးရန် လိုအပ်လာသည်လို့ ဆိုချင်နေပုံရပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ ဆင်ခြေများကြောင့်ပင် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့၏ အနှစ်သာရ အမှန်ကို သေချာစေ့ငုစွာ စောကြောရန် လိုအပ်လာပြီး၊ ပြည်သူတို့၏ ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေး တိမ်းညွတ်ချက်များကို ပိတ်ပင်ဟန့်တားရာ မရောက်အောင် အဓိပါယ် သတ်မှတ်သင့်ပေသည်။

နိုင်ငံအများစုရဲ့ ကျေနပ်ဖွယ်မရှိသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မှတ်တမ်းတွေနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (Development) အဓိပါယ် ဖွင့်ဆိုဖို့ လိုအပ်မှုတွေဟာ စီးပွားရေး ပညာရှင်များနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ အတွက် အရေးကြီးသော ကိစ္စတစ်ရပ် (သို့) အလေးထားစရာ တစ်ခုဖြစ်နေခဲ့သည်မှာ ရာစုနှစ်တစ်ခု ကျော်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ယင်းအဓိပါယ်သစ်က ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (Development) ဖြစ်ရန် စီးပွားရေးတိုးတက်မှု (Economic growth) သာမက အခြားအချက်တွေပါ ပါဝင်နေသည်။

၁၉၈၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော ဖရန်ဆွား ပါးရိုး (François Perroux) ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ၏ အမြင်သစ်တစ်ခု (A New Concept of Development) စာအုပ်တွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဖြစ်နိုင်သော အချက်များကို တင်ပြထားသည်။ သူက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု သည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသိစိတ် နိုးကြားမှု ဖြစ်နေခြင်း၊ ကတိတစ်ခု၊ ကိစ္စတစ်ရပ် (သို့) မကြွင်းမကျန်ရပ်တည်နေရုံသာ ကိုယ်စားပြုနေကြမည် ဟုဖွင့်ဆိုပြသည်။ ယင်းတွင် အသိဉာဏ် ပညာ အရလည်း မှေးမှိန်သော သိမှုတစ်ခုသာ ဖြစ်နေမည်ဟုဆိုသည်။ ယင်းစာအုပ် နောက်ပိုင်းတွင် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (Personal development) သည် အခြား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ၏ အဓိကအကြောင်းရင်းကြီးများမှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ သူ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ ယူဆချက်သည် တိုးတက်ရေး၊ စီးပွားရေး နှင့် အခြားအခန်းကဏ္ဍ တွေအတွက် စီမံကိန်းများတွင် လူသား နှင့် ယဉ်ကျေးမှု တန်ဖိုးများ (Human and Cultural values) သည် ခိုင်မာသော နေရာတွင်ရှိသည်ကို ဖော်ပြနေသည်။

ယူအန်ဒီပီ (United Nations Development Programme) အနေနဲ့ ကြီးထွားခြင်း (Growth) နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (Development) တို့ကြား ခြားနားမှုကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြရန် ၁၉၈၀ နှောင်းပိုင်းကာလ ကတည်းကပင် စတင်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ အစောပိုင်း ကာလကတည်းကပင် UNDP ၏ လူသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီရင်ခံစာ (Human Development Report) ကို ပထမဆုံး ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး လူသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ၏ အသွင်အပြင်ကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။ ၁၉၉၃ လူသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီရင်ခံစာ၏ အဓိကဖော်ထုတ်ချက်မှာ လူသား၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို (ကျွန်တို့ခေတ်၏ အဓိက ကိစ္စရပ်) (The central issue of our time) အဖြစ် မြင်ခြင်းဖြစ်သည်။

စီးပွားရေး ဘောင်ကိုကျော်၍ (Beyond Economics)

လူသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ထင်မြင်ယူဆချက်များကို အဓိကအချက်အဖြစ် နိုင်ငံတကာစီးပွားရေး ပညာရှင်များ၊ စီမံခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ်သူတွေရဲ့ အတွေးအခေါ် များတွင် ထည့်သွင်း ယူဆနေစဉ် မှာပင် ဈေးကွက်စီးပွားရေး (Market Economy) ကို ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ တိုးတက်ရေး အတွက် အလျှင်မြန်ဆုံး နှင့် အသေချာဆုံး နည်းလမ်း အဖြစ် အစိုးရများက သတ်မှတ်လာကြသည်။ စီးပွားရေး ကဏ္ဍ ကသာ တိုင်းပြည်တွေ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ပြဿနာ အားလုံးကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်မယ်လို့ ထင်မြင်ယူဆ နေကြသည်။ စီးပွားရေး ကိုသာ "deus ex machina" ခေါ် "လိုလားတောင့်တနေတဲ့ အာရှသစ်က တံခါးအားလုံးရဲ့ သော့ခလောက်တွေ အတွက် အရေးပါဆုံးသော သော့တစ်ချောင်း" အဖြစ်တင်စားခဲ့ကြသည်။ ထိုအပြင် ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် လုံခြုံရေး စိန်ခေါ်မှု၊ လူ့အခွင့်အရေး နှင့် တာဝန်ယူမှု စိန်ခေါ်မှု၊ ဒီမိုကရေစီ နှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေ စိန်ခေါ်မှု၊ တရားမျှတရေး နှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး စိန်ခေါ်မှု၊ ယဉ်ကျေးမှု ပြန်လည်ရှင်သန်ခြင်း နှင့် ဗဟုဝါဒ (Pluralism) စိန်ခေါ်မှု ကိုအောင်မြင်စွာ ဆုံဆည်းနိုင်ရန် အတွက် "တောင့်တင်းခိုင်မာသော စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု"

ကိုသာ “မရှိမဖြစ် အရာ” တခုလိုမြင်ခဲ့ကြသည်။

“စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု” သည် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုပိုင်း ဆိုင်ရာ ဗဟုဝါဒ (Pluralism) တို့အတွက် မရှိမဖြစ်ဖြစ်သည် ဆိုသောအမြင် နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး တို့၏ ယဉ်ကျေးမှု တစ်ခုသည် “စဉ်ဆက်မပြတ် လူသား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု” (Sustained human development) အတွက် မရှိမဖြစ်ဖြစ်သည် ဆိုသောအမြင်တို့သည် သီအိုရီဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှု တွင်သာ ခြားနားသည်ဟု အပေါ်ယံထင်ရသည်။ သို့ရာတွင် အနီးကပ် လေ့လာကြည့်မှသာလျှင် သူတို့၏ အခြေခံကျသော ကွဲပြားမှုများကို ဖြစ်စေသော မတူကွဲပြားသော ချဉ်းကပ်မှုတွေကို တွေ့ရသည်။

စီးပွားရေးကို တံခါးအားလုံး၏ သော့ခလောက်များအတွက် အရေးပါဆုံးသော သော့တံတစ်ချောင်း အဖြစ် မှတ်ယူလိုက်ခြင်းသည် စီးပွားရေး ယန္တရားအတွက် အသုံးဝင်သူများသာလျှင် အခရာ ဖြစ်သွားသည်။ သူတို့၏ စီးပွားရေး လက်နက်ကိရိယာ သာလျှင် အားလုံးကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့် သဘောဖြစ်သွားသည်။ ဒီအချက်ဟာ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး နှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက လူသားတို့အတွက် လုပ်ဆောင်နေသည်ဟု ခံယူထားသော ကမ္ဘာတစ်ခု၏ အမြင် (vision of a world) နှင့် ကွဲပြားခြားနားနေသည်။ ယင်းကမ္ဘာတွင် ယဉ်ကျေးမှု နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု တို့၏ တပေါင်းတစည်းတည်း ဖြစ်မှုသည် လူသားတို့၏ အစွမ်းသတ္တိကို ဖြစ်စေမည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ဖန်တီးသည်။

ယင်းကွဲပြားသော အမြင်များသည် လူမှုရေး နှင့် အမျိုးသားရေး စရိုက်ကို အမျိုးမျိုးသော အစိတ်အပိုင်းများမှ တည်ဆောက်ရာတွင် ကွဲပြားခြားနား သွားစေသည်။ ယင်းတွင် ဆင်းရဲမှု၊ တိုးတက်မှု၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လွတ်လပ်မှု၊ ဒီမိုကရေစီရေး နှင့် လူ့အခွင့်အရေးများ ကို အခြေခံအမြင်များ အဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်း တို့ပါဝင်သည်။ ထိုပြင် ယင်းတန်ဖိုး နှင့် အဓိပါယ်များကို မည်သူက ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပါဝါ ရှိသနည်းဟူသော အချက်လည်းပါဝင်သည်။

ယင်းတန်ဖိုးစနစ်တွင် အခွင့်အာဏာရှိသူနှင့် အခွင့်အာဏာမရှိသူကြားတွင် တူညီမည်မဟုတ်ပေ။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူ (Privileged) နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိသူ (Unprivileged) တို့၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များ သည်လည်း မတူကွဲပြား သွားမည်ဖြစ်သည်။ အခွင့်အာဏာ နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့် အရေးကိစ္စတွင် ချမ်းသာသူ (haves) နှင့် ဆင်းရဲသူ (haves-not) ကြားကွဲပြားခြားနားမှုသည် အရေအတွက်ဆိုင်ရာ ကွဲပြားမှုသာလျှင် မဟုတ်ပေ။ သူတို့၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှင့် အတွေးအခေါ်ပိုင်း ဆိုင်ရာတွင်လည်း အတော်အတန် ကွဲပြားမှုများရှိသည်။ စီးပွားရေး ကိုသာအလေးပေးသူများ အတွက် အခွင့်အာဏာ နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပွစ္စာကိုသာလျှင် ဇောင်းပေးနေရ၍ မျှမျှတတ ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဆင်းရဲမှု ပြဿနာသည် လူသားတို့အတွက် စီးပွားရေး ချဉ်းကပ်မှု သတ်သတ်တစ်ခုတည်းဖြင့် ပြည့်စုံမည်မဟုတ်ကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ ဆရာဝန်၊ အဟာရ ပညာရှင်နှင့်၊ အခြား သိပ္ပံပညာရှင် များသာလျှင် မွဲတေခြင်း (deprivation) ကို မေ့မိဌာန်ကျကျ ဖော်ပြနိုင်သည်မဟုတ်။ ယင်းလူဆင်းရဲများက ၎င်းတို့၏ ဘဝအခြေအနေကို ထပ်တူထပ်မျှ ဖော်ပြနိုင်ပေသည်။

ဆင်းရဲမွဲတေမှု တိုက်ဖျက်ခြင်းသည် ယင်းနှင့်ပတ်သတ်သမျှ အရာအားလုံးအပေါ်တွင် ရှိသော သမရိုးကျအမြင်များကို ပြောင်းလဲပြန်နိုင်ရန်မှာလည်း အရေးကြီးလှပေသည်။ အခွင့်အာဏာ နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူတွေ

သာ နေရာရနေသောကြောင့် ဆင်းရဲသားတွေမှာ အခွင့်အာဏာနှင့် အသံမဲ့နေရတယ်။ အခွင့်အာဏာ ဆိုသည်မှာ လူမှုဆက်ဆံရေး နယ်ပယ်တစ်ခု အတွင်း လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ဆန္ဒကို တွန်းအား ဖြစ်စေသော၊ ဖော်ထုတ်ရုံသာ ဖြစ်နိုင်စွမ်းရည် (possibility) တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲသားတွေမှာ တွန်း အားပေးခြင်း၊ အတင်းအကြပ် စေခိုင်းနိုင်ခြင်း၊ ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း စသော စွမ်းရည်သတ္တိများမရှိနိုင်ကြ ပေ။ ယင်းဆင်းရဲသားများကို ဆင်းရဲတွင်းမှ ကယ်ထုတ်ရာတွင် ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့ခြင်းမျှဖြင့် မ လုံလောက်ပေ။ သူတို့ကို လုံလောက်တဲ့ ပံ့ပိုးတွန်းအားပေးမှု တွေလုပ်ပေးရမည်။ အကြင်နာမဲ့တဲ့ ကမ္ဘာကြီး မှာ ငါတို့ဟာ အစွမ်းမရှိတဲ့ သူတွေ၊ အကူအညီမဲ့သူ တွေလို့ ထင်နေတဲ့ သူတို့ရဲ့ ထင်မြင်ယူဆချက်တွေ ကိုပြောင်းလဲပေးရပါမည်။

စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း (empowerment) ဟာ ယဉ်ကျေးမှု နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှစ်ခုစလုံး အတွက် အဓိက ကျပါတယ်။ အဲဒါဟာ နိုင်ငံ (သို့) လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း အပေါ် တွန်းအားပေးနိုင်သည့် စွမ်းရည် မည် သူ့တွင်ရှိသည်။ ယဉ်ကျေးမှု နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် လက်တွေ့ကျသော လုပ်ဆောင်မှု များ ကိုဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်မည့်သူ ကိုဆုံးဖြတ်ပေးသည်။ တပါတီအာဏာရှင် (totalitarian) စနစ် ပီပြင်လေ လေ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများဟာ အုပ်စိုးသူအိလစ် (ruling elite) တို့၏ လက်ထဲတွင်ရှိလေ၊ ယဉ်ကျေးမှု နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ကျဉ်းမြောင်းသော ရည်ရွယ်ချက်တွေနဲ့ လုပ်လေဖြစ်သည်။ ယဉ်ကျေးမှု ကိုလည်း “ခေတ်အမီဆုံး” (the most recent)၊ “အဆင့်အမြင့်ဆုံးသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (သို့) ဘဝရဲ့ ရှင်သန်မှု နှင့် လုံခြုံမှု ကိုတိုးမြှင့်ခြင်း အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။

ယဉ်ကျေးမှု အပေါ် အဓိပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်သည် ပုံသေကားချပ်မရှိဘဲ၊ နက်နဲ ကျယ်ပြန့်သည်။ ပျော့ပြောင်းမှု (flexible) နှင့် ဘောင်ခတ်မထားသော အရည်အချင်းများ (noncompulsive qualities) ကိုအလေးထား သည်။ စိတ်ဝင်စားမှု ကျဉ်းလာလေလေ၊ မလှုပ်မရှား (static) နှင့် တင်းတင်းမာမာ (rigid) ဖြစ်လာမည်။ ထိုပြင် အတင်းအကြပ်ဆန်သော အသွင်ဆောင်လာမည်။ “အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှု” (national culture) သည်လည်း လိုရာစွဲထားသော သမိုင်းအဖြစ်အပျက်များ နှင့် ပုံပျက်နေသော လူမှုနန်းစံ တို့ပေါင်းစပ်ထား သော အမြင်ရိုင်းသည့် ကိုင်းကူးပင်တစ်ပင် လိုဖြစ်သွားနိုင်သည်။ အလားတူပင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည်လည်း လည်း အရိုးစွဲနေပြီဖြစ်သည့် စီးပွားရေးအောင်မြင်မှု သတ်သတ်အဖြစ်သာ ရှုမြင်ခံရနိုင်သည်။ စာရင်းဇယား ကိန်းဂဏန်းများကိုလည်း ရုံးပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှု၏ အောင်မြင်မှုများကို သက်သေပြဖို့ ရွတ်ပြပါလိမ့်ဦး မည်။

အာဏာပိုင်အစိုးရအများစုဟာ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးမှုကို အပေါ်ယံအဆင့်မှာသာ ရှိစေလိုတဲ့ဆန္ဒတော့ရှိကြပါတယ်။ ဒါ ပေမယ့် စစ်မှန်တဲ့ ပြောင်းလဲမှုလုပ်ဆောင်ရမှာကိုတော့ တွန့်ဆုတ်နေကြတယ်။ အဲလို အစိုးရမျိုးတွေဟာ ခေတ် နဲ့အမီ လိုက်နိုင်ဖို့ သူတို့အနေနဲ့ နိုင်ငံရေးစနစ်တစ်ခု ဆီရောက်နိုင်မယ့် အမျိုးသားစရိုက် (သို့) ပြည်တွင်းဖြစ် စံပြ လမ်းစဉ်တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်နေတယ်လို့လည်း ဖော်ပြတတ်ပါသေးတယ်။ ဒုတိယကမ္ဘာ စစ် ဖြစ်ပြီးပြီးချင်း ဆယ် စုနှစ်များအတွင်းမှာဘဲ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ (Socialism) ဟာ လူကြိုက်များလာခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် ၁၉၈၀ နှောင်း ပိုင်းကာလတွေကစပြီး ဒီမိုကရေစီဝါဒ (Democracy) ဟာ အခြေခိုင်မာလာခဲ့ တယ်။ အမျိုးသားရေး (သို့) တိုင်းရင်းဖြစ်လမ်းစဉ်ဟာ ဆိုရှယ်လစ်ဇင်လား ... ဒီမိုကရေစီလား ... ဆိုတဲ့ အာရုံစိုက်မှုဟာ လုပ်ငန်းစဉ် (Process) နှင့် ပန်းတိုင် (Goal) နှစ်ခုစလုံးအနေနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုပိုင်းဆိုင်ရာ ဆက်လက်ဖြစ်ခြင်း သက်ရောက်မှုများရှိနေ သည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် ဓလေ့ထုံးစံအားဖြင့်သော်လည်း ကောင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်ပိုင်းအရသော်လည်းကောင်း၊ သီးခြားအသုံးအနှုန်း များအနေနဲ့ ဒီမိုကရေစီ (သို့)

ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒတစ်ခုခုကို မဖြစ်မနေ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုကြ သည်။ အဲဒါဟာ ဝေဖန်ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သူ (Arbiter) နှင့် အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုပေးနိုင်သူ (Interpreter) ကဲ့သို့ လိုအပ်သောနေရာ များအတွက် နိုင်ငံရေး အီလစ်များ ဖြစ်တည်ပေါ်ပေါက်ရေးကိုဖြစ်စေသည်။ ထိုသူများဟာ ယဉ်ကျေးမှုပိုင်း ဆိုင်ရာကိုထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန်၊ ဆောင်ရန်ရှောင်ရန် (Dos or Don'ts) တွေကို ပြဌာန်းသည်။

လူ့အခွင့်အရေးကို အခြေပြုတဲ့ ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွေဟာ ယဉ်ကျေးမှုခိုင်မာမှု၊ လူမှုရေး တည်ငြိမ်မှု နှင့် အမျိုးသား လုံခြုံရေးဆိုတဲ့ နာမည်တွေ နဲ့တပ်ပြီး အာဏာပိုင်အစိုးရတွေရဲ့ တားဆီးပိတ်ပင် ခြင်းကိုခံနေရပါတယ်။ အနောက်တိုင်း လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းရဲ့ အဆိုးဝါးဆုံး နိုင်ငံတွေမှာဆို ဒီမိုကရေစီကို အထိန်းအကွပ်မဲ့သော လွတ်လပ်ခြင်း၊ ကိုယ်ကျိုးကြည့် တစ်ကိုယ်ကောင်းဝါဒတို့ရဲ့ အခြေပြုရာ (Progenitor) အဖြစ် ထင်ယောင်မြင်ယောင်လုပ်ပြီး တဖြည်းဖြည်း အယုံသွင်းလာတာတွေ ရှိတယ်။ ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုး (Democratic Values) တွေနဲ့ လူ့အခွင့်အရေး တွေဟာ အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှု တွေကို ဆန့်ကျင်နေတယ်လို့ ခိုင်လုံတဲ့အထောက်အထားတွေ မရှိဘဲ စွပ်စွဲတာတွေလည်းရှိတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ တကယ် အကျိုးရှိအောင် လိုအပ်သလို ပြုပြင်ယူရမယ်လို့ ဆိုတာတွေလည်းရှိတယ်။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ မသင့်တော်သေးဘူးလို့လည်း လူတွေကို ပြောကြတာတွေ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေ ဖော်ဆောင်နိုင်ဖို့ အချိန်တွေက အများကြီးပေးနေရတယ်။

ဒီလို ထင်မြင်ယူဆချက်တွေကို ချေပမှုရဲ့ ပထမပုံစံကတော့ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ဟာ ဒီမိုကရေစီ ယဉ်ကျေးမှုရဲ့ အကောင်းဆုံး နမူနာတစ်ခုပါဘဲ။ အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ အခြားယဉ်ကျေးမှုများကို ကိုယ်စားပြုနေတဲ့အပြင် ဒီမိုကရေစီယဉ်ကျေးမှုရဲ့အရေးအပါဆုံး ကိုယ်စား လှယ်တော်ကြီး လိုဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတောင် အချို့တွေက ဒီအချက် တွေကိုကျော်ပြီး အမေရိကန်ယဉ်ကျေးမှုကို ကုန္ဒမဲ့ အရှုပ်ထုပ်ကြီးလို့ မြင်စေချင်ကြပါသေးတယ်။ အဲဒီမှာဆိုရင် I-Want-It-All စားသုံးသူဗဟိုပြုယဉ်ကျေးမှု၊ မြို့ကြီးပြကြီး ယဉ်ကျေးမှု (Megacity Culture)၊ စူပါဝါဝါယဉ်ကျေးမှု၊ နယ်ခြားစီးခြား ယဉ်ကျေးမှု (Frontier Culture)၊ ကူးပြောင်းလာသူယဉ်ကျေးမှု (Immigrant Culture) တို့ပါဝင် သည်။ ထို့ပြင် ခိုင်မာသော မီဒီယာ ယဉ်ကျေးမှု (Media Culture) လည်းပဲရှိသေးသည်။ ယင်း မီဒီယာ ယဉ် ကျေးမှုသည် အမေရိကန် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ များမြောက်လှသော ပြဿနာ ပေါင်းများစွာကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟုလည်းဆိုကြသည်။ ထို့ပြင် လမ်းမပေါ်အကြမ်းဖက်မှု၊ မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးစားပြုမှု မှသည် လက်ထပ်ထိမ်းမြား ခြင်းဆိုင်ရာ အခက်အခဲများအထိ ရှိသည်ဟု ဆိုကြသေးသည်။

အမေရိကန်လူ့အဖွဲ့အစည်း ဆိုးရွားမှုများကို ဒီမိုကရေစီအမွေအနှစ် (Democratic Legacy) ဖြင့် ခြေရာကောက် ၍ မရနိုင်ပေ။ သို့သော် ခေတ်မီရုပ်ဝါဒ များ၏ တောင်းဆိုချက်များနဲ့တော့ ခြေရာကောက်နိုင်သည်။ ဒီလိုမျိုးဆိုး ရွားမှုတွေကို အခြားဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံကြီးများတွေလည်း အဆင့် အလိုက် ကွဲပြားခြားနားစွာ တွေ့နေရသည်။

အစွန်းရောက် တစ်ကိုယ်တည်းလွတ်လပ်စွာယုံကြည်ခွင့်ဝါဒ (Gross Individualism) နှင့် ခြောက်ပစ်ကင်းသဲလဲစင်ကိုယ် ကျင့်တရားဝါဒ (Cut-Throat Morality) များဟာ နိုင်ငံရေးနှင့်အသိပညာပိုင်းဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်တွေ နှိပ်ကွပ်ခံနေရပြီး၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်တိုးတက်ရေးကို တိုင်းတာနိုင်မယ့် ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ အောင်မြင်မှုတွေရဖို့ ထိတ်လန့်စရာကောင်းသော စီးပွားရေးပြိုင်ဆိုင်မှုများ ဖြစ်ပေါ်သောအချိန်ကာလတွင် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြသည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် ယဉ်ကျေးမှု နှင့် လူ့တန်ဖိုးများသေးရောက်ပြီး ငွေတန်ဖိုးကြီးစိုး

သော လူ့အဖွဲ့ အစည်းတစ်ရပ် ဖြစ်လာသည်။ အလုံးစုံပြီး ပြည့်စုံတဲ့နိုင်ငံရေး (သို့) လူမှုရေးစနစ်ဆိုတာမရှိပါဘူး။

ဒီမိုကရေစီနှင့်လူ့အခွင့်အရေးများဟာ အနောက်တိုင်းမဟုတ်သော ယဉ်ကျေးမှုများကို ဆန့်ကျင်နေသည်ဟု ပြောဆိုနေချိန်မှာဘဲ ယင်းယဉ်ကျေးမှုများကို မရွေးမပြောင်းနိုင်သော ကျောက်ရုပ်ကြီး (Monolithic) ပမာ ကျဉ်းမြောင်းစွာ အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ခြင်း၊ သဘောထားခြင်းများ ပြုနေကြသည်။ တကယ်တော့ ဒီမိုကရေစီ နဲ့လူ့အခွင့်အရေးကို မြှင့်တင်လိုသော တန်ဖိုးများကို များပြားလှသော ယဉ်ကျေးမှုများတွင် တွေ့နေရသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူသားများ သည် သူတို့ရဲ့ ပြည့်ဝတဲ့ အလားအလာတွေ အမှန်တကယ် ဖြစ်စေဖို့ လွတ်လပ်ခြင်း နဲ့ လုံခြုံရေးကို လိုအပ်နေကြပါတယ်။

လွတ်လပ်ခွင့်ကို မဖျက်ဆီးဘဲ လုံခြုံရေးကို ဖန်တီးပေးနိုင်သော အစိုးရတစ်ခုပုံစံတစ်ခုလို လိုလားချက်တွေဟာ အလှမ်းအလွန် ကွာဝေးနေသည်။ အရှေ့တိုင်းကော၊ အနောက်တိုင်း နှစ်ခုစလုံးရဲ့ ယဉ်ကျေးမှု အားလုံးထဲမှာ အာဏာရှင်စနစ် (dictatorship)နှင့် ကြမ်းတမ်းသောအစိုးရ (strong governments)ကို လိုလားနှစ်သက်သလို ထောက်ခံပေးနေခြင်းကိုတွေ့နေရပါတယ်။ ကြီးစိုးလိုသောဆန္ဒ နှင့် အင်အားကြီးမှုကို မြှင့်မြှောက် လိုသော စိတ်တိမ်းညွတ်ခြင်းသည် လူအများ၏ ထူးခြားတဲ့အချက် ဖြစ်ပြီး ဒီမိုကရေစီလည်း လုံခြုံရေးအတွက် ဆန္ဒတစ်ခုမှ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ နိုင်ငံတစ်ခုဟာ လုံခြုံရေး နှင့် လွတ်လပ်ခြင်း၏ ကာကွယ်မှုကိုဖြစ်စေသော စနစ် (System) တစ်ခုကို ရွေးချယ်နိုင်သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံသည် တစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်းစီနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှု နှင့် လုံခြုံရေးကို ကာကွယ်နိုင်ရန် လုံလောက်သော အင်အားကို ပေးနိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှုများကိုလည်း ရွေးချယ် နိုင်သည်။ ဒီရွေးချယ်မှုများကသာလျှင် အဲဒီ တိုင်းပြည်သည် ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လမ်းစဉ်အတွက် မည်မျှ ပေါက်ရောက်သွားမည်ကို ဆုံးဖြတ်သည်။

အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက် အားထုတ်နေသော တတိယကမ္ဘာမှ နိုင်ငံ များသည် လူမျိုးစု အမျိုးမျိုးပါသော လူ့အဖွဲ့အစည်း (Multiracial Societies) များဖြစ်ကြသည်။ ယင်းနိုင်ငံများ တွင် ချယ်လှယ်နေသော လူမျိုးစုကြီးတစ်ခုရှိသည်။ တခါတရံ အုပ်စုငယ်များ မြောက်မြားစွာ လည်း ရှိတတ်သည်။ ဆင်းရဲခြင်းဟာ အခြေခံစီးပွားရေးလိုအပ်ချက်တွေနဲ့ ကျေနပ်ဖွယ်မကောင်းတော့သလို " လူနည်းစု " (Minority) သည်လည်း အရေအတွက်အားဖြင့်မျှသာ သတ်မှတ်၍မရတော့ပေ။ ဥပမာအနေနဲ့ " မြန်မာ့သမိုင်း မှ လူနည်းစုများကို လေ့လာခြင်း " စာတမ်းတစ်ခုတွင် တွေ့နိုင်သည်။

နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း လူနည်းစုများ၏ အထင်အမြင်သည် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ အုပ်စုတစ်ခုက သူတို့ကိုယ်သူတို့ နိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်သောအခါ အခြားအုပ်စုများသည် လူ နည်းစုများ ဖြစ်သွားသည်။ ထို့ကြောင့် မိရိုးဖလာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူနည်းစုများရှိနေခဲ့ပြီး အခွင့်အာဏာ လက်ဝယ်ရှိအိလစ် (Power Elite) များနှင့် နီးစပ်သောသူများက သူတို့ကိုယ်သူတို့ အထက်တန်းလွှာများ အဖြစ် တွေးထင်နေကြပြီး ပါဝါအိ လစ်များနဲ့ အလှမ်းဝေးသူများကို အောက်တန်းလွှာများ (Inferior) အဖြစ် တွေးထင်နေကြသည်။ လူများစု အဖြစ်အသိအမှတ်ပြုခြင်းအတွက် စံနှုန်းများကို လူမျိုးရေး (Race) သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုကို အခြေပြုခဲ့ခြင်း မဟုတ်ပေ။ သို့သော် အခွင့်အာဏာပိုင်ဆိုင်မှုကို အခြေပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူနည်းစုများဟာ အခွင့်အာဏာအားနည်းသော လူများဖြစ်ကြရသည်။

နောက်တစ်ဖန်ဆင်းရဲခြင်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍လည်း အဲဒါဟာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကိစ္စ တစ်ရပ်လည်းဖြစ်သည်။ အခြေခံ ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများသည် လူနည်းစုအုပ်စုများနှင့် တိုင်းရင်းသားများအတွက် သူတို့ဟာ နိုင်ငံတော်၏ စစ်မှန်သော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ကြောင်း ခံစားမိအောင် လုပ်ရာမှာ မဖူလုံ၊ မလုံလောက်ပေ။ ယင်းကြောင့် သူတို့ကို ယုံကြည်မှု ရှိစေရမည်။ သူတို့ဟာ နိုင်ငံ၏ ကံကြမ္မာကို ပုံဖော်ရာမှာ ပါဝင်နိုင် လောက်အောင် တက်ကြွသော အခန်းကဏ္ဍတွေရှိသည်ဟု ယုံကြည်မှုရှိ စေရမည်။ ဆင်းရဲမှုဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု လုံးကို ဂုဏ်သိက္ခာကျစေပြီး လူနည်းစုတွေ၏ မကျေနပ်ချက် များသည် နိုင်ငံတွင်းနှင့် ဒေသတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးကို အကြီးမားဆုံး ခြိမ်းခြောက်မှုများဖြစ်သည်။ အာဏာ သည် လူနည်းစုသာပါသော လူတစ်စု ၏ လက်တွင်သာ စုပုံနေသော တိုင်းနိုင်ငံများတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေး၊ ခြိမ်းခြောက်မှုများသည် အစဉ်အမြဲဖြစ်ပေါ်နေမည်။

အလွန်လျှင်မြန်သော စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှု အစီအစဉ်များ အတွင်း၌သာ အောင်မြင်နိုင်သည်ဟု အာရှသစ်ကော်မရှင် (The Commission for New Asia) မှ ဖော်ပြသည်။ ယင်းတွင် လူမှုတည်ငြိမ်ရေး၊ ပြည်သူ့အစီအစဉ် (Public Order) နှင့် အသိပညာ မြှင့်ပြီး ခိုင်မာသော အစိုးရများရှိကြပြီး လူမှုရေးအဓိကရုဏ်းများနှင့် ကသောင်းကနင်းဖြစ်မှုများ မရှိဟု ဆိုထား သည်။

ယင်းဝေဖန်ထောက်ပြချက်များသည် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး နှင့် လူမှုရေးတို့အကြား ပတ်သတ်ဆက်နွယ်မှုများ ကို မီးမောင်းထိုးပြ လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် လိုလားတောင့်တဖွယ်ကောင်းသော ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တည်ငြိမ်ရေး နှင့် ပြည်သူ့အစီအစဉ်များကိုသာ လုပ်ဆောင်ရမည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်သွားနိုင်သည်။ ယင်းအချက်သည် အန္တ ရာယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ယခုလိုအဓိပ္ပါယ်ကောက်ခြင်း (Interpretation) သည် ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် လုံခြုံရေး အဓိ ပွယ်ကို လွဲသွားစေသည်။ ခိုင်မာသော အစိုးရနှင့်အာဏာပိုင်များ၏ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို ထိန်းညှိရန် အတွက်လည်း ယင်း အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်ကိုအသုံးပြုနိုင်သည်။

ပြည်သူ ကို စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း (Empowering the People)

ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ တိုးတက်လာခြင်းသည် လူသားတို့၏ ပျော်ရွှင်မှုအတွက် အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံ လူသား၏ စိတ်ဝိညာဉ်ကိုလည်း နာကျင်စေသည်။ ရေရှည်တွင် လူသားတို့ကို ဒုက္ခအကြီးအကျယ်ရောက် စေနိုင်သည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများကို လမ်းပွင့်စေပြီး စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကိုသာ လူသားတို့၏ လိုအပ်ချက် တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုသော ဘောင်တစ်ခုထဲအတွင်း၌ လုပ်ဆောင်စေသည်။

ဈေးကွက်များသည် လူသားတို့အပေါ် ဝန်ဆောင်မှုများပေးသင့်သည်။ လူသားတို့က ဈေးကွက်၏ လက်အောက် ခံဖြစ်မနေသင့်ပေဟု ၁၉၉၃ လူသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအစီရင်ခံစာ (The Human Development Report) တွင် ထောက်ပြထားသည်။ ဆက်လက်ပြီး နိုင်ငံတော်နှင့်ဈေးကွက်နှစ်ခု စလုံးကို လူတွေကသာ လမ်းညွှန်မှုပေးသင့်သည်ဟု ဆိုထားသည်။ နိုင်ငံနှင့်ဈေးကွက်သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခုပေါင်းစပ် လုပ်နေရမည်။ ယင်းနှစ်ခုစလုံးကို ထိ ထိရောက်ရောက် ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် လုံလောက်သော အခွင့်အရေးကို

လူသားတွေကို ပေးအပ်ထားရမည်။

စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း (Empowerment) သို့တဖန် ပြန်ရောက်သွားသည်။ ယင်းသည် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုခေါင်းစဉ်အောက်မှာ အကျိုးကျေးဇူး ဘယ်လောက်ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်ဖြစ်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ပေးသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် စစ်မှန်သောငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်မှုကို လုပ်နိုင်သော ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု အတိုင်းအတာကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပေးလိမ့်မည်။ ဒီမိုကရေစီကဲ့သို့သော ပြည်သူ့အခွင့်အရေးပေးအပ်ဖို့ ရည်ရွယ်သော နိုင်ငံရေးစနစ်သည် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည်။ ၎င်းသည် ပြည်သူ့အတွက် ပြည်သူ့တွေက လုပ်ဆောင်လိုက်သော ပြည်သူ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (Development of the People for the People by the People) ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရတွေဟာ သူပြည်သူတွေ အစိုးရအဖွဲ့မှာ ပိုမိုပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နှင့် သူတို့၏ ဘဝကို သက်ရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပိုမိုပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်နည်းလမ်းသစ်များကို ရှာဖွေပေးရမည်။ အဲဒါမလုပ်ရင်ဖြစ်စေ၊ အချိန်မီမလုပ်ဆောင်နိုင်ရင်ဖြစ်စေ၊ မချုပ်တည်းနိုင်တော့သော ပြည်သူတို့၏ အံ့ကြွခြင်း ဒီရေဟာ မပျော့ပြောင်းသောစနစ်နှင့်မလွဲမသွေ ထိပ်တိုက်တွေ့ကြလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ အဲဒါဟာ မင်းမဲ့အခြေအနေ (Anarchy) နှင့် ကသောင်းကနင်းဖြစ်မှု (Chaos) ဆီ ဦးတည်သွားလိမ့်မည်။ လျှင်မြန်သော ဒီမိုကရေစီဖော် ဆောင်ရေး နှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ (Civil Society) ကို တောင့်တင်းအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းများဟာ အသင့် တော်ဆုံးသော တုန့်ပြန်မှုဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီအစိုးရတွေ ပထမဆုံးဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ အနောက်နိုင်ငံတွေမှာဆိုရင်လည်း ဒီမိုကရေစီ ဖြစ်ထွန်း ဖို့ အချိန်ကာလ အတော်ကြာအောင် ကြိုးစားခဲ့ကြတာဘဲလို့ ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးကို တုန့်ဆိုင်းနေ သော အာဖရိက နှင့် အာရှတိုက်နိုင်ငံများ၏ ဆင်ခြေသည် အခြေ အမြစ်မခိုင်လုံပေ။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုရာမှာ လူတွေနဲ့ လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွေအတွက် ကြိုတင်သတ်မှတ် ထားသော အဆင့်များမရှိကြောင်းကို ကမ္ဘာ့သမိုင်း တွေက သက်သေပြနေသည်။ ထို့အပြင် နောက်ပေါက် နိုင်ငံများ (Latecomers) သည် ရှေးဦးနိုင်ငံများ၏ အတွေ့ အကြုံအများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ အမှားတွေနှင့် အတားအဆီးများ ရှောင်နိုင်သည်။ “အလျှင်လို အနေဖြင့် ” (Making Haste Slowly) သည် တစ်ခါတစ်ရံ တိုးတက်ဖို့လုပ်ရင်းကနေ နောက်ပြန် ရောက်သွားသည့်သဘာဝကို ဆိုသည်။ သို့သော် တိုးတက်နေတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာတော့ နှောင့်နှေးခြင်း (Slowly) ကို အလွန်အမင်း အလေးပေးနေခြင်းသည် ဘေးအန္တရာယ် အတွက် ဖော်နည်းကား (Recipe) တစ်ခု လို ဖြစ်သွားနိုင် သည်။

ဒီမိုကရေစီအစိုးရပုံစံကို လက်ခံကျင့်သုံးနေသော နိုင်ငံများအတွင်းမှာပင် ဒီမိုကရေစီကို ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ကျင့် သုံးနေကြသည်။ အနောက်တိုင်း ဒီမိုကရေစီ (Western Democracy) ပုံစံတစ်မျိုးတည်း ရပ်တည်နေခြင်းမဟုတ် သလို အမေရိကန်၊ ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်၊ ဆွစ်ဇာလန် ကဲ့သို့ သော လက်တစ်ဆုပ်စာနိုင်ငံများ အတွက်သာ ဒီမိုကရေစီကို ကန့်သတ်ပေးထားတာလည်း မဟုတ်ပေ။ ဒီမိုကရေစီသည် အရှေ့ဥရောပ (Eastern Europe) သို့ ပျံ့နှံ့လာ သည်နှင့်အမျှ အစိုးရ၏ ဒီမိုကရေစီပုံစံများသည်လည်း ကွဲပြားလာကြ သည်။ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ များတွင် သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင် စရိုက်လက္ခဏာများရှိလာကြသည်။ အလားတူစွာပဲ အာရှဒီမိုကရေစီ (Asian Democracy) သည်လည်း ပုံစံတစ်ခုတည်းမဖြစ်နိုင်ပေ။ နိုင်ငံတစ်ခုချင်း အလိုက် သူတို့၏ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု နှင့် စီးပွားရေး လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီသော သီးခြားလက္ခဏာတစ်ခုကို ဒီမိုကရေစီစနစ်က ဖြစ်ထွန်း စေလိမ့်မည်။ ယင်းသည် စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီ အခြေခံလိုအပ်ချက် လည်း

ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပြည်သူတို့သည် သူတို့တိုင်းပြည်၏ အစိုးရထံတွင် အထူးတလည်ပါဝင်နိုင်ရေးအတွက် လုံလောက်သော အခွင့်အာဏာများကို ပြည်သူ့အားပေးအပ် ထားသင့်သည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း (The Universal Declaration of Human Rights) ၏ အပိုဒ် ၃၀ စလုံးသည် ပြည်သူထံအခွင့်အရေးပေးအပ်ဖို့သာ ရည်ရွယ်နေသည်။ ယင်းလူ့အခွင့်အရေးများမရှိ လျှင် ဒီမိုကရေစီလေ့စရိုက်သည်လည်း အခွံချည်းသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါ ပြည်သူလူထု၏ ဆန္ဒကို ထင်ဟပ် စေမည်မဟုတ်ပေ။ အာဏာပိုင်များ၏ ကျူးကျော်ဖောက်ဖျက်မှု ကိုလည်း ခုခံနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဒီမိုကရေစီဖြစ်စဉ်သည် အကြမ်းမဖက်ဘဲ နိုင်ငံရေးနှင့်လူမှုရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို ဖော်ဆောင်ပေးသည်။ ဒီမိုကရေစီ၏ လွတ်လပ်စွာ ဆွေးနွေးနိုင်ခြင်း နှင့် ငြင်းခုံခြင်းလေ့သည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ဖြစ်စရာ မလိုဘဲ မတူကွဲပြားမှုတွေကို ဖြေရှင်းနိုင်စေသည်။ ဒီမိုကရေစီ နှင့်လူ့အခွင့်အရေးယဉ်ကျေးမှုသည် ကွဲပြားခြားနားမှုမရှိစေဘဲ ညီညီညွတ်ညွတ်၊ အင်တိုက်အားတိုက် ဆောင်ရွက်လိုစိတ်ကို ဖော်ဆောင်ပေး သည်။ အဲ့ဒါဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးယဉ်ကျေးမှု နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ခွဲခြားထား၍ မရကြောင်း သက်သေပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်းများ မှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထုကို အခွင့်အာဏာပေးအပ်ဖို့ ရှာဖွေရမည်။ သို့မှသာ ကုလသမဂ္ဂနှင့် ၎င်း၏အဖွဲ့အစည်းအားလုံးသည် ငြိမ်းချမ်းရေး ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုယဉ်ကျေးမှု မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းဆီသို့ (Toward Global Community)

ကျမရဲ့တင်ပြချက်ကို နိဂုံးချုပ်ပါရစေ။ လူသားတို့၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာတိုးတက်မှု (Economic Growth) ဖြစ်ရုံနဲ့တင် မပြည့်စုံနိုင်ပါ။ ၎င်း၏ ဗဟိုချက်မှာ အခွင့်အာဏာပေးအပ်ခြင်း နှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အလိုပြည့်ဝမှု (Inner Fulfillment) တို့ဖြစ်သည်။ အမြင်ကျဉ်းမြောင်းသော အီလစ်များ၊ တရားလက် လွတ်ဆန်ဆန်ပြုမှုကျင့်ကြံနေကြသော နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုတွေရှိတဲ့ ကမ္ဘာ့တစ်ခု ရှိနေသည်။ ယင်းကမ္ဘာတစ်ခုတွင် လူသားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးများ အလွန်အရေးပါစေရန် အခွင့်အာဏာပေးအပ်ခြင်း နှင့် စိတ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ အလိုပြည့်ဝမှု အချက်များကသာလျှင် ဖော်ဆောင် ပေးသည်။ နိုင်ငံရေး နှင့် လူမှုရေး အသွင်ကူးပြောင်းရေးတွင် ပြည်သူလူထု၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ကျွန်ုပ်တို့ခေတ်ကာလ၏ အဓိကကျ သော ကိစ္စတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ထိုမှသာ လွတ်မြောက်ခြင်း (Liberation) သည် ထိန်းချုပ်ခြင်းအထက်က ရှိသော၊ လူသားတန်ဖိုး (Human Worth) သည် အာဏာပါဝါအထက်ကရှိနေသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများ တည်ဆောက်နိုင် မည်ဖြစ်သည်။ ဒီပုံစံအရဆိုလျှင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (Development) သည် စစ်မှန်သော လူ့အခွင့်အရေးများရှိသော ဒီမိုကရေစီကိုသာ လိုအပ်နေသည်။

ဒီမိုကရေစီရလျှင် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် သူ့အလိုလိုတစ်ပေါင်းတစ်စည်းတည်းဖြစ်သွားပြီး ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ဖန်တီး လိုက်သည်။ ယင်းပတ်ဝန်းကျင်တွင် လူသားအားလုံးသည် တန်ဖိုးရှိကြပြီး လူတစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်းစီ၏ တန်ဖိုးကိုလည်း နားလည်သွားစေသည်။ ဆင်းရဲမှုတိုက်ဖျက်ခြင်း သည်လည်း ဖြစ်စဉ်တစ်ခုအဖြစ်ပါဝင်လာသည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်သည် ဆင်းရဲသူများနှင့် သူတို့ကမ္ဘာ၏လမ်းစဉ် ကို ပြောင်းလဲ စေသည်။ သူတို့ကို ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာကူညီထောက်ပံ့ပေးရုံနဲ့ မလုံလောက်ပါ။ သူတို့၏ အနာဂတ်ကို သူတို့ဘာသာ ပုံဖော်နိုင်တဲ့ အသိစိတ်ဓါတ် ရှိသွားစေရမည်။

တစ်ပါတီအာဏာရှင်စနစ်ကျင့်သုံးနေတဲ့အစိုးရများ (Totalitarian) အများစုကတော့ ပြောင်းလဲမှုကို ကြောက်ရွံ့နေမှာဘဲ။ တစ်ပါတီ အာဏာရှင်များအနေနှင့် စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီဖော်ဆောင်ရေးကို

တုန့်ဆိုင်းနေသည်နှင့်အမျှ သူတို့၏ အပြုသဘော ဆောင်ရွက်ချက်များ သည်ပင်လျှင် အလာဟသ ပျက်ယွင်းသွားနိုင်သည်။ နိုင်ငံပေါ်လစီအောင်မြင်ခြင်းသည် ပြည်သူတို့၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လိုတဲ့ စိတ်ဆန္ဒ အပေါ်တွင်သာ မူတည်သည်။ ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများသည် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုကို ဆန့်ကျင်နေသည်ဟု ပြောဆိုနေသည်များလည်းရှိသည်။ လူများကလည်း အစိုးရအ တွက် “ မသင့်တော်ပေဘူး ” ဟု ထင်မြင်လာအောင်လုပ်နေသည်များလည်းရှိသည်။ အမှန်တရားနှင့် အလွန်ဝေးကွာနေသော အရာမရှိပါ။ ယခု ကျမတို့ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ စိန်ခေါ်မှုကတော့ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မတူကွဲပြား နေကြတဲ့ နိုင်ငံများ၊ ပြည်သူများက လူ့တန်ဖိုး၏ အခြေခံကျသော အချက်တစ်ခုအပေါ် သဘောတူညီရေး ဘဲဖြစ်ပါတယ်။ ယင်းအချက်သည်သာ ကမ္ဘာလုံး ဆိုင်ရာလူ့အသိုင်းအဝိုင်း၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အင်အားတစ်ရပ် အဖြစ် လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

စစ်မှန်သော စီးပွားရေး အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုသည်မှာလည်း နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပြည်တွင်း နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှုဖြစ်စဉ်များ မှသာဖြစ်လာနိုင်သည်။ လျှင်မြန်သော ဒီမိုကရေစီဖော်ဆောင်ရေး နှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ အားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည်သာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတွက် မရှိမဖြစ် အရာ (sine qua non) ဖြစ် သည်။ သို့မှသာလျှင် လူသားတွေကို တန်ဖိုးထားသော အနာဂတ်တစ်ခုကို မြင်တွေ့နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂ (United Nations) နှင့် ၎င်း၏အဖွဲ့အစည်းများသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကို ကူညီပေးဖို့ဆန္ဒရှိတယ်ဆိုရင် ပြည်သူကို အခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းနိုင်သော လှုပ်ရှားမှုများကို အားပေး ထောက်ပံ့သွားရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းလှုပ်ရှားမှု များသာလျှင် ဒီမိုကရေစီကို တည်ထောင်နိုင်မှာ ဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုယဉ်ကျေးမှုတစ်ခုကို တနေ့သောအခါတွင် မလွဲမသွေဖော်ဆောင်နိုင် မည်ဖြစ်သည်။

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ၏ ယခုဟောပြောချက်ကို ၁၉၉၄ နိုဝင်ဘာ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ မနီလာမြို့၌ ကျင်းပခဲ့သော ယဉ်ကျေးမှု နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ကော်မတီရှင် (The World Commission on Culture and Development) အစည်းအဝေးအတွက် "Empowerment for a Culture of Peace and Democracy" ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စာရေးသူ၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်အရ သူမကိုယ်စား ဖိလစ်ပိုင်သမ္မတဟောင်း ကိုရာဇန် အကွီနို (Corazon Aquino) က ဖတ်ကြားခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။